

Wiedza o społeczeństwie - wymagania edukacyjne na poszczególne oceny, na podstawie programu nauczania ogólnej wiedzy o społeczeństwie dla szkoły podstawowej autorstwa Barbary Furman, zintegrowane w podręczniku wydawnictwa Nowa Era „Dziś i Jutro” dla klasy 8 szkoły podstawowej.

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej.

Uwzględniono 6-cio stopniową skalę ocen.

Tematy	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca	Dostateczna	Dobra	Bardzo dobra	Celująca
I. ŻYCIE SPOŁECZNE					
1. Człowiek w społeczeństwie. 2. Grupy społeczne. 3. Komunikacja i autoprezentacja. 4. Życie rodzinne. 5. Edukacja i praca. 6. Ekonomia na co dzień.	Uczeń definiuje i wymienia podstawowe pojęcia z zakresu potrzeb człowieka, ról społecznych, norm, grup społecznych, rodziny, funkcji szkoły oraz budżetu domowego.	Uczeń wyjaśnia rolę procesów socjalizacji, opisuje funkcje rodziny i szkoły, wyjaśnia zasady higieny psychicznej, budżetu domowego oraz wskazują podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów.	Uczeń stosuje wiedzę o potrzebach i rolach w analizie zachowań jednostki, porównuje typy rodzin i metody podejmowania decyzji w grupie, buduje wypowiedzi asertywne oraz proponuje właściwe metody rozwiązywania sporów.	Uczeń analizuje przyczyny i skutki konfliktów ról, nieprzestrzegania norm oraz dysfunkcji w rodzinie; ocenia zjawiska społeczne i ekonomiczne wpływające na funkcjonowanie jednostki w środowisku.	Uczeń tworzy autorskie opracowania i poradniki (np. dotyczące rozwiązywania konfliktów), projektuje badania/ankiety oraz przyjmuje rolę lidera w realizowaniu projektów zespołowych.
II. Prawo i prawa człowieka					
1. Prawa człowieka. 2. Katalog praw człowieka. 3. Ochrona praw człowieka. 4. Bezpieczeństwo nieletnich. 5. Nieletni wobec prawa.	Uczeń wymienia podstawowe prawa człowieka i dziecka, definiuje pojęcia przemocy i cyberprzemocy oraz podaje przykłady instytucji i służb stojących na straży	Uczeń wyjaśnia cechy, funkcje oraz generacje praw człowieka, opisuje zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich oraz procedury reagowania na zagrożenia w sieci.	Uczeń charakteryzuje kompetencje Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka oraz organów ścigania, analizuje konkretne przykłady naruszeń praw i stosuje odpowiednie zasady w	Uczeń ocenia rolę międzynarodowego i krajowego systemu ochrony praw człowieka, analizuje cele postępowania wobec nieletnich oraz uzasadnia konieczność obrony godności ludzkiej.	Uczeń opracowuje autorskie prezentacje i materiały edukacyjne z zakresu praw człowieka, formułuje dojrzałe argumenty w dyskusjach problemowych oraz kieruje projektami

	prawa i bezpieczeństwa.		kontaktach ze służbami.		dotyczącymi bezpieczeństwa.
III. Społeczność lokalna i regionalna					
1. Czym jest samorząd? 2. Samorząd gminny. 3. Powiat i województwo. 4. Obywatele a organy samorządu.	Uczeń wymienia jednostki podziału terytorialnego RP, rodzaje samorządów oraz podstawowe organy władzy na szczeblu gminy, powiatu i województwa.	Uczeń wyjaśnia zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego, rozróżnia organy uchwałodawcze od wykonawczych oraz opisuje formy udziału mieszkańców w życiu lokalnym.	Uczeń charakteryzuje i porównuje zadania poszczególnych szczebli samorządu, wykorzystuje Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) do wyszukiwania danych oraz interpretuje zasady etyki w urzędach.	Uczeń analizuje rolę samorządności w państwie demokratycznym, ocenia skuteczność narzędzi demokracji lokalnej (referendum, budżet obywatelski) oraz ocenia stopień zaangażowania obywatelskiego.	Uczeń redaguje petycje lub wnioski do organów samorządowych, projektuje strategie rozwiązywania problemów lokalnych oraz przygotowuje kompleksowe opracowania dotyczące swojego regionu.
IV. Wspólnota narodowa					
1. Naród i ojczyzna. 2. Obywatelstwo i narodowość. 3. Postawa patriotyczna. 4. Mniejszości i migranci 5. Tolerancja i przejawy ksenofobii.	Uczeń definiuje i wymienia symbole narodowe, pojęcia narodu, ojczyzny, patriotyzmu, obywatelstwa oraz identyfikuje mniejszości narodowe, etniczne i Polonię.	Uczeń wyjaśnia różnice między narodowością a obywatelstwem oraz mniejszością narodową a etniczną, opisuje cechy stereotypów i ksenofobii oraz przedstawia sposoby wyrażania patriotyzmu.	Uczeń charakteryzuje elementy polskiego dziedzictwa kulturowego, porównuje ujęcie patriotyzmu na przestrzeni dziejów, analizuje czynniki migracyjne i stosuje argumenty obalające stereotypy.	Uczeń ocenia wpływ pamięci historycznej na współczesną tożsamość, analizuje konsekwencje skrajnych postaw społecznych (rasizm, szowinizm, ksenofobia) oraz uzasadnia potrzebę ochrony praw mniejszości.	Uczeń przygotowuje autorskie prezentacje/wystąpienia na temat kultury mniejszości lub dziedzictwa narodowego oraz lideruje projektom promującym wielokulturowość i postawy obywatelskie.
V. Polska państwem demokratycznym					
1. Państwo i demokracja. 2. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej. 3. Sejm i Senat RP.	Uczeń wymienia cechy państwa, podstawowe ustroje polityczne, organy trójpodziału władzy w RP, rodzaje	Uczeń wyjaśnia zasady ustrojowe RP zawarte w Konstytucji, opisuje procedury wyborcze, zasady działania sądów,	Uczeń charakteryzuje proces legislacyjny, kompetencje Prezydenta, Rządu i Parlamentu, rozróżnia	Uczeń analizuje mechanizmy kontroli i równoważenia się władz, ocenia znaczenie niezawisłości	Uczeń dokonuje krytycznej oceny sceny politycznej i stanu demokracji, projektuje akcje wolontariackie

4. Prezydent RP i Rada Ministrów. 5. Sądy i trybunały. 6. Partie polityczne.. 7. Organizacje obywatelskie. 8. Media i opinia publiczna.	partii politycznych, mediów i organizacji pozarządowych.	funkcje partii i mediów oraz formy aktywności wolontariackiej.	fakty od opinii w przekazie medialnym oraz stosuje zasady działania organizacji pożytku publicznego.	sędziowskiej, immunitetów, wolności słowa i etyki dziennikarskiej dla państwa prawa.	lub społeczne oraz przygotowuje autorskie analizy dotyczące funkcjonowania ustroju RP.
VI. Sprawy międzynarodowe					
1. Współpraca międzynarodowa. 2. Unia Europejska. 3. Polska w Unii Europejskiej. 4. Problemy współczesnego świata. 5. Konflikty zbrojne na świecie.	Uczeń wymienia główne organizacje międzynarodowe (ONZ, NATO, UE), podstawowe pojęcia (globalizacja, terroryzm, konsumpcjonizm) oraz wskazuje na mapie wybrane państwa członkowskie i rejony konfliktów.	Uczeń wyjaśnia cele i zadania ONZ, NATO oraz UE, opisuje prawa obywatela UE, zasady rynku wewnętrznego i przyczyny współczesnych konfliktów zbrojnych oraz globalnych zagrożeń.	Uczeń charakteryzuje etapy integracji europejskiej i rozszerzania NATO, stosuje wiedzę o dyplomacji, wyjaśnia różnicę między pomocą rozwojową a humanitarną oraz analizuje skutki zmian klimatycznych.	Uczeń analizuje bilans korzyści i kosztów członkostwa Polski w strukturach międzynarodowych, ocenia skuteczność organizacji międzynarodowych w rozwiązywaniu kryzysów oraz analizuje wyzwania migracyjne i terroryzm.	Uczeń formułuje autorskie propozycje rozwiązywania problemów globalnych i konfliktów, opracowuje raporty/prezentacje na tematy międzynarodowe oraz pełni rolę lidera w projektach europejskich i ekologicznych.

Dostosowania form i metod pracy dla uczniów ze SPE

Spektrum Autyzmu

Dostosowanie form pracy:

- Stała struktura lekcji – zachowanie przewidywalnego schematu zajęć .
- Jasna struktura symulacji – precyzyjne wyznaczanie ról podczas odgrywania scenek zamiast nieustrukturyzowanej dyskusji.
- Mniejsza stymulacja – wyznaczenie stałego miejsca w ławce z możliwością ograniczenia bodźców podczas pracy w grupach nad projektami obywatelskimi.

● **Dostosowanie metod pracy:**

- Dosłowne wyjaśnianie pojęć – unikanie metaforycznego języka politycznego i medialnego bez wyjaśnienia.
- Schematy i infografiki – przedstawianie skomplikowanych struktur ustrojowych za pomocą czytelnych wykresów.
- Sprawdzanie wiedzy – preferowanie pytań zamkniętych, zadań polegających na analizie konkretnych przypadków na czytelnych arkuszach zamiast pisanie otwartych wypowiedzi poparcia/sprzeciwu na forum klasy.
- **Dostosowania podczas pracy w grupie – Spektrum Autyzmu i Zespół Aspergera**
 - Precyzyjny podział ról (przydzielanie uczniowi konkretnej, jednoznacznej funkcji w zespole z podaną instrukcją, co dokładnie ma wykonać).
 - Przemyślany dobór grupy (łączenie w małe grupy z dobrze znanymi, życzliwymi rówieśnikami; unikanie przypadkowego losowania składu zespołów).
 - Jasne zasady komunikacji (ustalenie sztywnych reguł zabierania głosu i unikanie otwartych, nieustrukturyzowanych dyskusji).
 - Alternatywa indywidualna (umożliwienie wykonania części lub całości zadania indywidualnie albo w osobnym, cichym miejscu, jeśli praca w grupie wywoła silne przebodźcowanie sensoryczne lub stres).

ADHD

- **Dostosowanie form pracy:**
 - Kanalizowanie energii – angażowanie w techniczne czynności na lekcji (np. zbieranie głosów podczas symulacji wyborów, rozdawanie formularzy pism urzędowych, obsługa stoperu podczas debaty).
 - Podział materiału – rozbijanie obszernych i abstrakcyjnych tematów na krótkie, 5–10 minutowe moduły.
 - Kontrola przestrzeni – posadzenie w pierwszej ławce, blisko nauczyciela, z ograniczeniem bodźców rozpraszających.
- **Dostosowanie metod pracy:**
 - Organizatory graficzne – udostępnianie kart pracy z tabelami i schematami do szybkiego uzupełniania kluczowymi słowami.
 - Instrukcje krok po kroku – podawanie pojedynczych poleceń przy analizie artykułów z Konstytucji RP lub analizie tekstu prasowego.
 - Dynamiczne metody – stosowanie krótkich quizów interaktywnych, szybkich głosowań klasowych i debat sterowanych z twardym limitem czasu wypowiedzi.

Dysleksja

- **Dostosowanie form pracy:**
 - Modyfikacja tekstów źródłowych – przygotowywanie fragmentów aktów prawnych oraz artykułów prasowych czcionką bezszeryfową z powiększoną interlinią i wytłuszczonymi kluczowymi pojęciami.
 - Wydłużenie czasu – zapewnienie dodatkowego czasu na przeczytanie artykułów prawnych, wykresów socjologicznych i treści pytań testowych.

- Korzystanie z mediów słuchowych i wizualnych – wykorzystywanie materiałów wideo, podcastów, spotów kampanii społecznych oraz prezentacji multimedialnych.
- **Dostosowanie metod pracy:**
 - Zwolnienie z czytania na głos – nieodpytywanie z głośnego odczytywania trudnych tekstów prawnych czy prasowych przed klasą.
 - Notatki na słowach kluczowych – dostarczanie wyciągów z lekcji z pogrubionymi terminami.
 - Faworyzowanie odpowiedzi ustnych – umożliwienie zdawania materiału w formie wypowiedzi ustnej lub testów wielokrotnego wyboru.

Dysgrafia

- **Dostosowanie form pracy:**
 - Ograniczenie ręcznego notowania – dostarczanie wklejek do zeszytu ze schematami organów państwowych, procedur prawnych i definicji.
 - Wykorzystanie technologii – zezwolenie na pisanie pism urzędowych, projektów obywatelskich oraz notatek na komputerze lub tablecie.
 - Gotowe arkusze pracy – stosowanie kart z minimalną ilością pisania ręcznego (zaznaczanie odpowiedzi, łączenie pojęć z definicjami).
- **Dostosowanie metod pracy:**
 - Zwolnienie z estetyki – nieocenianie czytelności pisma, estetyki rysowania schematów ustrojowych czy staranności prowadzenia zeszytu.
 - Szablony i formularze – zamiana samodzielnego redagowania pism urzędowych od zera na wypełnianie gotowych wzorów formularzy.
 - Formaty weryfikacji – faworyzowanie testów z pytaniami zamkniętymi, wypowiedzi ustnych oraz oceniania wkładu w projekty grupowe i debaty.

Dysortografia

- **Dostosowanie form pracy:**
 - Słowniczek pojęć WOS – udostępnienie i zezwolenie na korzystanie ze słowniczka trudnych pojęć społeczno-prawnych podczas prac pisemnych.
 - Czas na samokontrolę – przyznanie dodatkowych minut po sprawdzianie na spokojne sprawdzenie zapisu nazw własnych i instytucji.
 - Wzorce na tablicy – wypisywanie na tablicy lub na karcie pracy trudnych pojęć prawnych i ustrojowych do bezbłędnego przerysowania.
- **Dostosowanie metod pracy:**
 - Ignorowanie błędów w ocenie – całkowite wyłączenie kryterium poprawności ortograficznej i fonetycznej przy ocenianiu prac z WOS-u.
 - Tolerancja zniekształceń – uznawanie odpowiedzi za poprawną, jeśli z zapisu jednoznacznie wynika, o jakie pojęcie, instytucję lub organ państwowy chodzi.
 - Wskazywanie błędów – zaznaczanie błędów ortograficznych na marginesie wyłącznie w celach informacyjnych, bez obniżania oceny merytorycznej.